

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

פני יוכיחני יהלמני צדיק חסד אני אשא ואני אסבול. ואקוה שיתפייס, ויעלה זכרוני לטובה בתפלתו זכה ימלט אי נקי:

ועוד רגע אדבר, כי שמות הקודש הם פעולות אמתיות ממה שראיתי בעיני מאיש מופת מורי כהן צדק זצ"ל, ומה שחז"ל עסקו בס' יצירה וברא גברא [סנהדרין ס"ה ע"ב], ואמרו ישעי' אמר שם ובלע בארזא [יבמות מ"ט ע"ב], ואחתופל כתב שם וקפ"א תהומא [סוכה נ"ג ע"ב ע"ש] הוא שם מילואו של שם אל, משה רבינו ע"ה הרג למצרי בשם המפורש, וב"ב י"ד ע"א אמרו ר' אמי כתב ת' ס"ת ואמר להו דלמא תורה צוה לנו משה כתב, היה קשה לי הלא מרע"ה כתב י"ב ס"ת ביום א' א, ואי רב גובריה בזריזות, מ"מ כיון שהוא בטבע המציאות, אפשר שהוא כתב כל שנותיו ת' ס"ת, ואם מרע"ה על ידי השבעה כתב, אם כן אפשר א"כ גם רב אמי ידע זה השם. ואמרת, היינו דקאמר הש"ס רב אמי לא כתב אלא השם היוצא מר"ת תורה צויה לנו משה הוא כתב, דהיינו גמטריא קס"ת **כידוע:**

ובחי' תורה אמרתי כי מתמורת רל"א שערי אלב"ם היא הפיכת קללה לברכה בפי בלעם, כי בחילוף אלף או"ר בעין עו"ר נעשה מאלב"ם בלעם ונהפוך לו לרועץ בר"ח ל"ך א"ל מקומ"ך, ומ"מ השאיר קללה לזנו"ת א"ל בנז"ת מוא"ב, ומצירוף שניהם נאמר בכשלונם ואני אקניאם בל"א ע"ם כי הם קנאוני בל"א א"ל, היינו בהשבעת שרי מעלה דמתחיל בלא ומסיים בלא או מתחיל בא"ל ומסיים בא"ל, בפסחים קי"א [ע"א] ואני אקניאם וכו'. הארכתני בזה לומר שלא יחשדני כי ח"ו יש בלבי הרהור ח"ו על העוסקים בזה לשמה:

מ"מ צריך אני לעשות לי רב בשני קושי, א' מאי דקיי"ל בהכ"נ מותר לעשותו בהמ"ד, דלא כר' יוחנן במגלה כ"ז ע"א, ואיהו יליף ליה מהגדולות אשר עשה אלישע ואלישע ברחמי עביד, אולי נימא להלכתא קיי"ל ה) דלא עביד ברחמים אלא בהשבעה. ותו קשי' לי מנ"ל לרבנותינו להתיר זה, כי בתורה אוסר מכשף ואחז"ל [סנהדרין ס"ז ע"ב] שמכחיש פמליא של מעלה, ועיין היטב בלשון רמב"ן פ' שופטים [י"ח ט'], וקרא מסיים [שם י"ג] תמים תהי, אם כן מנ"ל לחלק בין

ק"ק פאטאק נראה כאילו נאמרו דלטורים לפר"מ כאילו לבי ח"ו חלוק ממנו, ואחז"ל ברכות ל"א ע"ב מכאן לנחשד וכו' ולא עוד אלא שצריך לברכו וכו', וכן אקוה, האמת לא אכחיד כי מרגלא בפומי כי כל האמור להלכה בש"ע היא תורה נתונה לכל ישראל בשוה ואין בודד במועדיו, אכן מי שאין לו אלא תורה אפילו תורה אין לו [עי' יבמות ק"ט ע"ב] כי זה נעשה מצות אנשים מלומדה ואב לבנים יודיע, ע"כ כל המתחסד עם קונו ניכר במעלליו מה שלבו בודה לשם ה' להזיר נזיר מכל מה אשר ידבנו לבו ובוה אין סגנון א' עולה לשנים כי אין לב ב' בני אדם שוה באהבת ה', ולכן נקראים בני כושיים משונה במעשיו [כמו"ק ט"ז ע"ב] אך רק משונה באור"ו אבל תוכו מתאחד עם כל ישראל, ואך לעשות עדה שלמה כלם יתחסדו במנהג א' לכולם א"כ היא גופי' נעשה חק לישראל ומצות אנשים וזה אי אפשר, ולכן ראיתי רבותי הגאון הפלאה ז"ל ומורי החסיד שבכהונה מהו' נתן אדליר זצ"ל והגאון מהו' זלמן חסיד ז"ל שלא המשיכו עדה, מעיד אני עלי שמימי לא שמעתי מפי קדושי ישראל הנ"ל סי' הזוהר יוצא מפי קדשם בשום דרוש, ותלי"ת לא זזה ידי מתוך ידם ולא חסרתי מהם וכו', ותלי"ת תלמידיהם אין פרץ וכו' כדבס"פ היה קורא [י"ז ע"ב], ומ"מ אין א' דומה לחברו, זה הוא מה שמרגלא בפומי. ועוד אמרתי, כי התפלה בנוסח ספרדי איננו גנאי ופחיתות לנוסח אשכנזי אשר התורה מקובלת בידיהם מאבות הראשונים, יעיין אריכות היעב"ץ בכליא אורב, אך היות כי בעו"ה נשכחו סתרי הכוונה בצרות ויגונות, ובדור האחרון העמידה נר מזרחי האר"י זצ"ל וזכו הספרדים שהיה מבניהם והוא גילה תעלומות בנוסחאות שלהם, ואילו היינו גם אנחנו זוכים לכיוצא בו היה מבאר לנו כהנה וכהנה בנוסחאות שלנו, והיות בעו"ה אין אתנו יודע עד מה, על כן מי שרוצה לכוון והוא אינו יודע צריך להתפלל בנוסח האר"י, והיות בעוונותי לא זכיתי לא לזה ולא לזה ע"כ בנוסחא שהורגלתי אחזיק ולא ארפנו כי מה לי הכא ומה לי התם. [עיין לעיל סי' ט"ו וסי' ט"ז]:

אלו דברים שדברתי מעולם, אבל ח"ו לא יצא עתק מפי על גברא רבא דכוותי שכמותו ירבו בישראל, ואם ח"ו יראה פר"מ שגם במה שכתבתי לעיל דרך עוצב בי, ינחני בדרך אמת ועל

ד) עי' ליקוטי הערות.

ג) דברים רבה פ"ט ד', ושם איתא "י"ג".

תשובה קצח

שיל"ת, פ"ב יום א' ט"ז מרחשון תקפ"ב לפ"ק.
 רב טוב ושלוח השקט ל"ג הרב המופלג ומופלא
 חרוץ בעל פיפיות כבוד מו"ה חיים נ"י ותהי המשרה
 על שכמו עומם משא דבר ה' בק"ק דרעוניץ יע"א:

יקררתו הגיעני, ומ"ש פר"מ אלישע דעביד ברחמי
הוא דעביד והוא ש"ס פרק בני העיר [מגילה
כ"ז ע"א] דאתאן עלה צ"ע לכאורה איך בנה ר'
יוחנן בנין על זה אלישע ברחמי עביד ופירש בית
שמגדלים בו תפלה ועי"ז נולד דין חדש דבית הכנסת
עדיף מבהמ"ד לדעת ר' יוחנן ור' פפי דסבר כוותיה,
ומנ"ל בפשיטות כ"כ ומי לא אשכחן בדברי חז"ל
דהוי עסקי בספר יצירה וברא עגלא תלתא וברא
גברא [סנהדרין ס"ה ע"ב], ויעיין בתשובת חכם צבי
[סי' צ"ג], ויעיין בהלכות גדולות דפוס וויען ס"א
ע"א איך אבוה דשמואל בא לביתו ע"י שם ומשם
נולד שמואל א, וכיון שהדבר אפשרי במציאות ומותר
הוא כאשר עשו גדולי חז"ל, א"כ מנ"ל להש"ס
דהגדולות שעשה אלישע לא היו ע"י שמות והיינו
גדולות, כדאמרינן פרק הישן [סוכה כ"ח ע"א] דבר
גדול מעשי מרכבה דבר קטן הוויות דאבי ורבא,
והיינו שמגדלים בו תורה וכו' יהושע בן לוי ודלא
כר' יוחנן, וצ"ע לכאורה:

והנלע"ד דבקידושין ע"א ע"א אמרינן אין מוסרינן
 אותו אלא למי שצנוע ועניו וכו', וכ'
 שם תוס' רי"ד בשם הירושלמי דצריך שלא יהנה
 משום אדם, וירושלמי זה מצאתיו ביומא פ' אמר
 להם הממונה סוף הלכה ז' יע"ש, ואחז"ל [ברכות
 י' ע"ב] הרוצה ליהנות יהנה כאלישע, נמצא דהיה
 פשוט לר' יוחנן דאלישע לא השתמש בשם כיון
 שנהנה, ואולי משו"ה בעובדא דשונמית ציוה לגחזי
 לשום המשענת על הנער [מלכים ב', ד' כ"ט] ואח"כ
 כשלא הקיץ הנער ע"י גחזי משום שלא היה כדאי,
 מ"ט לא שם הוא המשענת ע"פ הנער אלא הלך
 אחת הנה ואחת הנה והתפלל, אלא ע"כ הוא הדבר
 אשר דברנו, כי המשענת הי' בו סגולות על ידי
 שמות, והוא שנהנה מבריות לא רצה להשתמש
 במשענתו, ולפי מה שטעה בגחזי סבר הי' שהוא
 כדאי וראוי לכך וכשלא הצליח משלחתו הוצרך

מכחיש פמליא של מעלה ע"י שדים או מלאכים
 או שארי השבעות עכ"פ מכריח כח של מעלה
 נגד הטבע. ואין ראיה משמות אורים ותומים שרמז
 רמב"ן פ' תצוה [כ"ח ל'], שאלו אינם מכחישים
 ומכריחים כלום נגד המוטבע. וכשאני לעצמי היה
 נ"ל דפמליא של מעלה היינו שרים העליונים אשר
 שמים משטרם בארץ לאמור לעשב גדל [כבר י'
 ז], וכשכבר יצא שפע מתחת ידם להריק לצינור
 ההוא ואדם בא להשביע כחות התחתונים שבעולם
 העשייה לשנות משטרם אשר בארץ, הוא מכחיש
 פמליא שלהם ואהא איכא קפידא, ויעיין פרש"י
 ס"פ היה קורא [י"ז רע"א] דפמליא של מעלה
 היינו אותם שרים ואסור להכחיש כחם, אך לשנות
 כח עליון גבוה מעל גבוה טרם בוא השפע, לאלו
 מנצח כח שלמעלה ע"י שמות הקודש ע"ז אחז"ל
 זמרו למלך שמנצחים אותו ושמה פסחים קי"ט
 ע"א. וכבר הי' נ"ל שירידת המן במדבר מ' שנה
 לא היה דבר חדש, אף על פי שחז"ל [אבות ה'
 ו'] יחסוהו לבין השמשות, מ"מ נ"ל שהיה אותו
 הרוחנית ושפע אלקי מצינורי מעלה שהי' מעותד
 לירד על תבואת ז' עממים שבא"י בעת ההיא,
 ואכלו מקבלי תורה הפנימיות ולאמורים נשאר
 המוץ והקליפה, והיינו דאמר להו כלב [במדבר
 י"ד - ט'] לחמנ"ו הם סר צילם מעליהם וה' אתנו,
 ר"ל כח ה' אנו אוכלים וכל כח חיוני שלהם היא
 מלחם חצוני שלנו, וזה כמוץ יסוער מגרן וכעלה
 נבל. [עייין בסי' שאחר זה]:

ובה אמרתי בשמן דאלישע דכתיב [מלכים ב',
 ד' - ו'] אין עוד כלי ויעמוד השמן, ואחז"ל
 [ילקוט שם] עמד שער השמן שנתיקר השער,
 ואיך היה זה, אך לפע"ד הנביא המשיך כל צינורי
 השמן שהי' ראוי להשפיע אל הזיתים המשיך
 כולם לתוך כלי האשה וממילא נתקלקלו כל
 הזיתים ונתייקר השמן, כנלע"ד. אראה מה בדעת
 פר"מ ושיבני דבר ה' לשד השמן וכצפיחית
 בדבש, ויה"ר שתתחדש שנה טובה ומתוקה ויעלנו
 מצולה עמוקה עלה נעלה במסילה אשר בית אל
 עולה, כה עתירת א"נ:

משהק"ם

(א) הובא בקצרה בתוס' קידושין ע"ג ע"א ד"ה מאי.

אחר ט"ו יום מתקופות טבת, ודעת רמב"ם בפירושו המשנה פ"ק דברכות דאלו הם השעות שהוזכרו לענין ק"ש ותפלה בכל מקום, והכי קי"ל כמ"ש מג"א סי' רל"ג סק"ד, ודלא כהזהר דס"ל דשעות לעולם שוות ויום לזה מלילה ומ"מ אותן שעות דלילה אינון וכן בהיפוך דליתא אלא כנ"ל, ומ"מ לענין תיקוני משמורת קי"ל כהזהר, ועיין לשון מג"א סי' א' סוף סק"ד דקצת מגומגם, וכך כוונתו, דלעולם חשבינן הלילה ליי"ב שעות שוות הן בקיץ הן בחורף, אע"ג דלענין תפלה הן זמניות ע"ש וק"ל. ולענין חמץ בפסח, כבר ידעת פלוגתת הגאונים בש"ע סי' תמ"ג, וכן לרוב או לכל שיעורי תורה התלוי בזמן:

ב, שעות השוות שיש מהם כ"ד בכל יום ויום, לא י"ב ביום וי"ב בלילה, אלא כ"ד בכל יום, שאם תחלק היום והלילה לכ"ד חלקים, יהי' חלק א' מהם שעה והיא המחזקת ס' מינוטען, ובלשון ב"א הוא סתם שעה שמדברים בו בכל מקום, וכדומה לי שגם בלשון הפוסקים כולם בכל מקום שמזכירים שעה סתם, לכך כיונו ולא לשעות של ק"ש ותפלה כמו שעלה על דעתך כי בחפזך כתבת וז"ל, נראה דשעה סתם המורגל בדבריהם הוא ס' מינוטען ונראה דהיינו טעמא משום שכל לשון שעה הגאמר בש"ס על ק"ש ותפלה וכדומה על שעות היום שהוא אחד מכ"ד ביום ע"כ לשונך, וטעות הוא בידך:

והנה מג"א רס"י קנ"ז כתב, משמע בפסחים שעות זמניות וכו' גבי אחאב משמע דחשבינן וי"ו שעות משעה שקם ממטתו עכ"ל. הנה שש שעות דאחאב [תענית כ"ה ע"ב] ע"כ לאו זמניות הם אלא שעות שוות, דמה ענין הזמן לקימתו ממטתו, מיהו היא גופי' צ"ע בשיעור קריאת שמע שבני מלכים דרכם לעמוד בג' שעות [ברכות ט' ע"ב], וכי שינת המלכים תליא ברביע היום יהיה ארוך או קצר, ויש ליישב זה. אך מה שצ"ע כיון דזמן מנחה קטנה (פלג המנחה) היא רביע אחרון מהיום לפי הזמן, איך בערבי פסחים וערבי שבתות וי"ט תלוי אכילה לתיאבון לפי הזמן שהגבילו חז"ל מפלג המנחה א) ולמעלה, ובערב שבת שבחורף יאכל כל שבעו קודם פלג המנחה א) שבעת ההיא שהוא ב' או ג' שעות ויאכל בלילה לתיאבון, ובקיץ צריך להתענות מפלג המנחה א) גדולה ואילך. ודברי ש"ך בי"ד סי' קפ"ד

אלישע לאחוז אומנתו למיעבד ברחמי, כנ"ל ליישב דברי ר' יוחנן דהגדולות שעשה אלישע ברחמי עביד ובית גדול היינו שמגדלים בו תפלה:

ומ"מ נ"ל מדלא חשיב לי' בקידושין ע"א ע"א הנ"ל בכלל הני מילי מעליותא דחזיא לשם המפורש, וגם בש"ע י"ד סס"י רמ"ו ובש"ך שם סקכ"ג ויעיין עוד סי' הנ"ל ש"ך ססק"ו, ויעיין הגה' רמ"א סי' קע"ט סעיף ט"ז, ולא לשתימט בכל הני דוכתי להודיע לנו חדוש זה, ש"מ ס"ל לרבנותינו הגאונים הפוסקים דמדלא חשיב לי' בש"ס בבלי ש"מ דלית הלכתא כהירושלמי, ור' יוחנן דהוא מארי דתלמוד ירושלמי איהו לטעמי' אזיל דאלישע ברחמי עביד ולא קי"ל כוונתיה אלא כריב"ל שמגדלים בו תורה ומעלין בקודש מבית הכנסת לבהמ"ד והכי הלכתא:

הנלע"ד כתבתי, ואחתום בברכה כנפשו הטהורה ונפיו א"ו מאז כן עתה: 09/09/2018nnn

משה"ק סופר מפפד"מ

תשובה קצט

שיל"ת, פ"ב יום ה' כ"ח לירחי תליתאי תקפ"א לפ"ק. שלום וכ"ט לך וי"נ תלמיד הרבני המופלג מהו' ולמן ב"ה ג"ו:

ע"ד סתם שעות המוזכרת בש"ס ובפוסקים בדוכתי טובי נאמרים על ג' אופנים, שמענה ואתה דע לך. יש מהם י"ב שעות ביום וי"ב שעות בלילה והמה נקראים זמניות שאין שום שעה מהם שוה מיום זה ליום שלאחריו, כי אם תחלק היום ליי"ב חלקים שוים יגיע לחלק א' כך וכך מינוטען, ויום שלאחריו כבר נתארך או נתקטן והחלק הי"ב ממנו הוא פחות או יותר משל היום, ולא תמצא ב' שיעורי שעה שוה כ"א פעמיים בשנה דהיינו יום תקופת ניסן ויום תקופת תשרי להשוכנים תחת קו המשוה, וכששעה של יום היא שעה ארוכה תהיה שעה של לילה קצרה, כי גם הלילה תתחלק ליי"ב חלקים שוים והחלק הי"ב ממנה נקרא שעה שלה, ולפ"ז תהיה שעה של יום בקיץ שוה עם שעה דלילה בחורף לפי ערך המשוער, ע"ד משל שתאמר שעה של יום ט"ו שאחר תקופת תמוז שוה עם של לילה

א) ר"ל זמן מנחה, ועי' בליקוטי הערות.

מסובב כל הסיבות וקוצב לכל אדם את פרנסתו, וזה מה שאמרו קשה מזונותיו של אדם, שאצל הקב"ה אין קושי לקרוע את ים סוף יותר מפרנסה ולא פרנסה יותר מקריעת ים סוף, כיון שאין אצלו כלל חילוק בין טבע לנס.

הרב

מי שסבור שהקב"ה מסר את הנהגת העולם לכוחות הטבע, עובר בלאו דע"ז

ויעויין בספר החינוך (מצוה כ"ו) שכתב שאדם שמאמין בקב"ה שהוא בורא העולם, אלא שמדמה בדעתו שהקב"ה מסר את הנהגת העולם לכוכב או למלאך - הנמצא תחת שליטת הקב"ה, הרי הוא עובר על לאו דע"ז דכתיב "לא יהיה לך אלוקים אחרים על פני", ונראה פשוט שכמו כן אדם שמאמין שהקב"ה בורא העולם, אלא שמדמה שהקב"ה מסר את הנהגת העולם לכוחות הטבע, הרי הוא עובר בלאו זה דעבודה זרה - דכתיב "לא יהיה לך אלוקים אחרים על פני", ודינו ככופר ממש.

וז"הו מה שכתוב (הושע י"ד ד) "ולא נאמר עוד אלוהינו למעשה ידינו", ומשמע להדיא מלשון הפסוק, שהתולה את הצלחתו במעשי ידיו ולא בקב"ה, הרי הוא הופך את מעשי ידיו לאלוקים - כיון שתולה ששורש הצלחתו הוא במעשי ידיו, וא"כ נמצא, שמי שאינו מאמין בהשגחת הקב"ה, הרי הוא כעובד עבודה זרה - שהרי יש לו אלהים אחרים ה"י.

אין שום חילוק בין טבע לנס

ידועה קושיית הבית יוסף (או"ח סי' תר"ע) למה תקנו חז"ל שמונת ימי חנוכה, והלא בלילה הראשון לא היה צריך את הנס, שהרי היה מספיק שמן בפח עבור יום אחד, ונמצא שלא היה נס אלא בשבעת ימים בלבד.

ונראה ליישב בזה, שאם היינו עושים רק ז' ימים חנוכה אבל על היום הראשון שהיה ע"פ הטבע לא היינו עושים זכר דחנוכה, היה משמע מזה שהטבע אינו נס אלא מנהגו של עולם, וזהו נגד כל יסודות האמונה וכמוש"כ הרמב"ן בסוף פרשת בא (שמות י"ג ט"ו) וז"ל 'שאיין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם', ולכן אדרבה, אנו עושים ח' ימים חנוכה כדי להורות שגם היום הראשון הוא נס ואין שום טבע בעולם, וזהו עיקר עניינם של ימי החנוכה - שנלמד ממה שדלק השמן שבעה ימים שלא כדרך הטבע, שגם ביום הראשון שהשמן דלק כדרכו אי"ז טבע ומנהגו של עולם אלא נס, וכמוש"כ הרמב"ן (סוף פרשת בא) 'מן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים, והיינו

שאיין שום חילוק בין טבע לנס, אלא שהטבע הוא נס תמידי ולכן איננו מתפעלים מזה כיון שהתרגלנו לזה מקטנות, וה'נס' הוא דבר נדיר היוצא מכלל הניסים שהטביע הקב"ה בעולמו.

וזה מה שאמר רבי חנינא בן דוסא (תענית כ"ה ע"א) "מי שאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ וידלוק", שכל כך היה ברור אצלו שאין טבע בעולם אלא הכל מהבורא יתב', עד שלא ראה חילוק בין שמן המוטבע בעולם שידלוק לחומץ שאינו דולק ע"פ טבע, כי הכל הוא מהשי"ת ואצל השי"ת אין חילוק בין חומץ לשמן.

ועל דרך זה פירש בנועם אלימלך (הוספות ליקוטי שושנה) את הפסוק בפרשת בשלח "ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים" (שמות י"ד כ"ט), דהכוונה בזה הוא שבשעת שעברו ישראל בתוך הים, זכו להגיע להכרה ברורה שאף כשהולכים "ביבשה" שהוא ע"פ הטבע, זהו גם כן נס גמור וכמו "בתוך הים" ממש.

אין טבע בעולם

כתיב (שמות ט' ל"ג) "ויחדלו הקולות והברד ומטר לא ניתך ארצה" ופירש"י וז"ל לא ניתך - אף אותן שהיו באוויר לא הגיעו לארץ, והיינו שאף מה שכבר ירד מהשמים עמד על עמדו ופסק באויר, ויש לנו להתעורר מזה, שאנו רגילים לחשוב שמה שהמטר נופל לארץ לאחר שנתנתק מהעננים הוא דבר טבעי ופשוט, אבל כאן אנו רואים שגם זה הוא יד ה', שכאשר הקב"ה רוצה שהמטר שכבר ירד לא יגיע לארץ, הקב"ה מפסיקו באוויר, והרי לנו מזה שגם כאשר המטר מגיע לארץ הרי זה משום שכן גזרה חכמתו יתברך ואין זה בכח הטבע כלל, ואין שום טבע בעולם.

העיתונים והפוליטיקה מבלבלים את האמונה

אמנם מה שמבלבל אותנו בזה הוא הפוליטיקה, שדרך הפוליטיקה הוא להסביר כל מקרה ומקרה עפ"י הטבע ובדרך של סיבה ומסובב ואינם תולים בקב"ה כלל, ומי שקורא עיתונים (צייטונגען בלע"ז) שיש בהם פוליטיקה מתבלבל ואינו רואה שהקב"ה הוא מנהיג העולם, ולכן ראינו הרבה גדולים וצדיקים שלא רצו לקרוא עיתונים כיון שלא רצו לפגום בדרגת אמונתם.

ולדוגמא בעלמא נביא כאן מה שאירע לאחרונה שאנשי צבא הציונים כאן בארץ ישראל תפסו ספינה עם נשק בלב ים, וניחזי אנן מה אנשי הפוליטיקה התולים כל דבר בסיבה ומסובב אומרים, ומה אנו אומרים, שהם אומרים "הנה הבחורים שלנו נפלאים וחזקים", ולעומתם אנו המאמינים בני מאמינים אומרים "גדול אדוננו

המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא עד.

(ב) נמי חוקי נזירות לו.
 ד"ה מפיקין (3) סנהדרין
 ק"ג (4) ל"ט (7) שפיה
 ס"ט (8) חגיגה י"ב.
 (עיי'ש ביהודה' מסוק)
 (1) תחומא קודשים ס"י י'
 (2) ו'נפ"ט חוקי' פסיס
 ק"ט ד"ה פיקקין.
 (3) איכ"ד פתוחא ס"י
 לג. (4) ספרי וזמא שלח
 ס"י לה (5) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (6) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (7) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (8) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (9) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (10) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (11) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (12) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (13) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (14) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (15) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (16) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (17) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (18) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (19) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (20) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (21) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (22) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (23) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (24) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (25) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (26) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (27) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (28) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (29) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (30) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (31) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (32) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (33) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (34) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (35) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (36) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (37) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (38) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (39) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (40) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (41) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (42) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (43) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (44) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (45) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (46) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (47) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (48) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (49) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (50) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (51) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (52) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (53) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (54) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (55) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (56) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (57) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (58) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (59) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (60) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (61) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (62) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (63) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (64) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (65) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (66) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (67) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (68) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (69) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (70) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (71) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (72) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (73) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (74) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (75) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (76) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (77) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (78) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (79) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (80) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (81) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (82) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (83) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (84) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (85) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (86) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (87) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (88) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (89) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (90) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (91) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (92) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (93) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (94) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (95) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (96) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (97) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (98) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (99) תנ"כ' רבא
 ס"י לה (100) תנ"כ' רבא

וגו אפרקיד. שהיו שוכצן פניס להוציא כשמוי יין: אפרקיד.
 פניו למעלה שפיני"ג בלע"ז: ועייל ביינעא תותי בירכיה בו. כלומר
 ראינו טייעא שהיה מהלך תחת צרכי המת רוכב על הגמל ורוממו
 צדו ולא היה נוגע צו צרכיה ולכא לפרושי דגוזה הצרכים כשעור
 שזכור טייעא ללכת תחת צרכי המת
 ורוממו צדו ולא היה נוגע צו דלי
 שיעורא קאלמר ולא ממש חזא מעשה
 הכי הו"ל לנמר ולעל פרשא תותי
 ברכיה בו אי נמי ועייל גברא (1):
 שק"י (1) קרנא. כנף הטלית להציאו
 לפני חמשים ללמוד ממנו דין זליית אי
 כנ"ש אי כנ"ה כלקמן: ולא הוה
 מפתגי פ"ן. צהמות שהיינו רוכצין
 לא היו יכולין לילך: כ"ז אבא חמרא.
 רצה בר צד תנה היינו רבי אצ"א
 צד (8) חנה וכמו קן רביעא כמו רב
 אבינא: חמרא. כלומר שוטה כחמור:
 סיבא. שוטה כדלמרתן נחלק
 (סנהדרין 77 ק): עבדקן סיכין:
 אבאי אלתא. פסקת ליה משום
 דנעית למיחאי אי הלכה כנ"ש דפליגי
 צמסכת מנחות (77 מה): דת"ר כמה
 טועין הוא נטמן כ"ש אומרים ארבעה
 וצית הלל אומרים שלשה וכמה תהא
 משולשת בו: איבעי פ"ד אבימינו חושין
 וחזויות. מקמי דתהדריה ומימי
 וימנא לן: חזויות. שלשה טועין
 גדיל קרי מוליא צמסכת מנחות:
 שנשבטתי. מן הגלות כדכתיב קראי
 טועא צנזאים: והוא. רצה בר צד
 חנה סבר דלמא שבעתא דמטול (8)
 דכתיב אשר נשבטתי מעטור מי
 נח ובר (ישעיה 74) אותה שבעה היה
 רוצה להפיר ורציה את העולם צמטול
 ולפיכך לא הלך לנפר: ורבנן.
 דקרו ליה סיכא אמרי אי"כ לא הוה
 ליה למימר אי לי אלא משום דככל
 רתם לו ר"י: בינתי. צקעיס דכתיב
 ותצקע הארץ (1) אשר וגו' (צמטול 10):
 קורא. עשן: שק"י גבבא דעמרא.
 לקת גינת אמר ושראה צמיס: איהרין
 איהרובי. הגינה גבבא עשן: שערין
 צמיס: אצית. הסכת ושמע: שמעית
 דקאמרי. שהרי ירדו חיים שאלוה:
 כ"ז תלתין יומין. כל ראש חדש: כבשר
 בקחתה. שמהפצין אותו כדי
 שמתבשל: (1) דוכא דנשק ארעא
 ורקיעא. מקום גוזה שהיה עם
 שנושקין יחד זה לזה ולא היינו סוף
 העולם דהא מהלך חמש מאות שנים
 הו"ל: וא"י אמנעמישו של עולם היא
 דכתיב (מקל 16) יושבי על טעור
 הארץ: והיינו מקומו של רצה בר צד
 חנה: סיבא. כל לחם שלי: הדרד.
 חזר כדלמרתן צפסמס (77 מה):
 גלגל חזר ומלות קציעים: אוסייה.
 נחמיו. ל"א מתרמי זמיה מלא והיינו
 נמי נחמיו: מברי דבורא. נהרות
 שצבורא: בריה ק"ה. מצריות
 קטנים שבים: אפומיה דליותן.
 שאלכלי היס: עיזא דיבא. שכל מה שיש
 החוללה בשמחת חולין (77 ק):
 צקס אחר מונומיה: קראיתא. ארגו: דימקרי כרשא. כך שמו:
 בר

וגו אפרקיד. מהלך אר"ת דלפרקד פניו למעלה ולא כמו שפירש
 ר"מ צדה (77 ק. ה. וס ד"ה אפרקד) וצרכות (77 י):
 פניו למטה דאס קן לא היה יכול טייעא לרכוב תותי צרכיה:
פסקי דהא קרנא דתבא. משמע הכא שיש זליית לנמים
 וש לדמות שהיו נכנסין מתיים צקב
 כדלמר צמדרס¹⁰ שכל ערצ תשעה
 צאצ היו הולכין כשהן חיים למוך
 קצריהם וזהו צת קול יולאח תותי
 הצדלו המיים מן הממס אבל יש
 להציא ראה מפרק התכלת (מנחות
 77 מה). דלמר שמואל כלי קופסא
 חייצין צליית וטורה שמואל צוקן
 כשעשאן לכצודו פירוש לתכריכים
 וההיא שעתא דהא רמינן להו וכן יש
 צמדרס¹⁰ למה נכמה פרשא מקושש
 לפרשא זליית לומר לך שהממים
 חייצים צליית וקשה דלמרתן צפרק
 מי שמתו (צרכות 77 י). רבי חייא
 ורבי יונתן הוה קא שקלי וזולי ציית
 הצקרות הוה שדח תכלתיה דרבי
 יונתן אקיצרל א"ל רבי חייא אצ"א
 כנפן שלח יאמרו למחר ציזן צאלנו
 ועכשו מחרפין אותנו ואי יש לממים
 זליית מאי מחרפין אותנו דקאלמר
 וי"ל דלע"ג דיש לכן זליית מי"מ
 מחרפין אותם שמרפין עמנן שהן
 חייצים והמתים שפירס כדלמר
 (שם 77 ז). כיון שמתו אדם נעשה
 חפשי מן המלות אבל קשה על
 המנהג שנהגים להסיר זליית
 מטליתות של מתים ואר"ת שמע
 מוקי לטו"י לפי שזליית עדות הוה
 שקיים כל המורה זליית עולה ח"ר
 וח' חוטין וז' שקרים הרי תרי"ג
 ועכשו שאין שמוין כל כך הרי
 הוה כאלו מעיד עדות שקר וה"י
 דרשין צמדרס¹⁰ ועשו להם זליית
 לדורותם לזכר מס ואר"י דצמייהם
 היו כולן מקיימין מלות זליית לפי
 שהי' לכוין טליתות של ד' כנפות
 ולכן היו עושין להן אף צמנות אבל
 עמה שאין לכוין צמיהן אף לעשות
 צמנות אפי' מי שהיה לו צחיו שלח
 לבייש את מי שאין לו וכענין זה
 מצינו צפרק צמרה דגדה (77 מה).
 צראשונה היו מטפילין כלים ע"ג
 נשים נדות ומות התחילו חזית
 מתיבשות בו ועוד דלנו חזית
 על מסכת שמחות (77) דלמרתן
 אצא שאלו קן צנניית זיה את צניו
 קצרוהו תחת מרגלותיו של אצא
 והטלו תכלת מאפיליוני פירוש
 מטליתו¹⁰ ויש לגרסו החירו מדקאלמר
 מאפיליוני ורבינו חיים כהן דק
 פירש דלמן קיימנן לן כרבי יונתן
 דלמר (מה 77 מה): מלות צטילות
 לעמד לצא והיה דמנחות אירי
 אליצא דשמואל דלמר און צטילות
 ולכן צריך שיהא לו זליית דעתידין
 דקיים שיעמד צלצושיהם וחס

הנחות הב"ה

(א) גבי אמרין לך טורא
 דהיינו אלו: (2) שם
 מופר לך מופר לו וסוף
 ספר: (3) שם ארעא
 ורקיע' אהדי אולי
 והואי עבדי בו
 בו שקלתא לפתחא:
 (4) שם עד למחר כי
 (5) השואה האל: (6) שם
 ממנו ויהי: י"ג ס"ה
 אוסייה: (7) רש"י
 ד"ה ועייל טייעא וכו'
 ועייל צבא ולא היה לו
 להזכיר הטייעא אפ"ד:
 (8) ד"ה שקלי דהא
 קרנא: (9) ד"ה כל אצא
 וכו' היינו ר"י אצא בר
 חנה. כ"ז ע"י חוקי' ד"ה
 דסנהדרין 77 י' ד"ה
 רצה: (10) ד"ה והוא
 רצה וכו' דמטול קאמר
 דכתיב: (11) ד"ה היכה
 דקפ. כ"ז לכוון מהפ"ל
 ולא אולן ליעד אף גייע
 על אותו מקום גוזה
 שהיה קרוב לפנים הלא
 מהלך ח"ק הוא וגם ח"ק
 לא נשק מהלך בו וי"ש
 שק"י וזלח לחרן ע"פ
 דלמא דל"י גוזה מכל
 אלתא וא"כ אפשר לומר
 אף דממסין לחרן מהלך
 ח"ק מ"מ אפסך לומר
 דל"י גוזה יומר מן קלה
 און שוה מקום מנון
 מהלך כמה מלות שנים
 סהליסם הגוזה ומ"מ
 למיים אפשר אלוה גוזה
 רקת מלת שנה לו יומר ע"פ
 דקת מלת שנה והכי ע"פ
 ח"מ מקום של רצה והיה
 יכול לילך לנעיד לאלוהו
 (והשאר עסק):

לעני רש"י

שיפוי"ש. פירוש
 פיקקיס שוכס על
 גבה (ופסיה למעלה)
 עין רש"י צרכות 77 י'
 ע"ז ורש"י פסיס 77
 קה ע"ה ד"ה פיקקין):

ליקובי רש"י

אפרקיד. פיקקין. פניו
 [ונטן] ובה"ל לפי מעלה
 וסוכ על חזרוני רש"י
 ופניו למעלה וברכות י'.
 פסיס קה. שוכ על גוזה
 פשוט שמתלעלע
 כ"ז ע"י חוקי' ד"ה
 לט עת קת. בינתי.
 דהא נקד שמתו אף עשן.
 גבבא. גוזה. ואבשייה.
 שיה היה ממים לכוין
 (צרכות 77): מני מיה
 [סנהדרין 77]. אמר א"י.
 הוה טייעא. כ"ז תלתין
 יומין מהדר אפ"ד
 גרהם. הכל. איהרין
 שיה ותורתו אמת.
 משה כמה פעמים וזה
 שכל שיש לו עין ואל
 ממש ושמת אלוהין
 משה וזכרוהו אמת וכו'
 (שם 77 י):

השק שלמה

על רבינו גרסום
 (6) לפני מס אירעא ארע
 חזק ארע ומשולח ארע.

הנחות וציונים

[א] בדפ"ד נוסף דרבינא
 דהו: [ב] צ"ל חזאי
 דהדרין ליה עבדי
 וקייפין. כ"ה עבדי
 (רש"י וכה בכתיב).
 ופיין דקיס את ב:
 [ג] בכתיב לך כי בלוני
 דקת (וכתיב יש דק
 המקום הראה לו ולא
 הבלועים, דקיס את ב):
 [ד] אולי צ"ל שק"י.
 (דרבנן הוא דעבר הכי
 וטייעא עיזות לתת,
 יבבין עייש): [ה] צ"ל
 עפ"ייהו (כ"ה בעיני,
 רש"י וכה בכתיב):
 [ו] בכתיב רבי יונתן
 (וכ"ה בעי' וכן היה הגי'
 לפני התוס' ד"ה פסק
 כמ"ש הרש"ש עייש):
 [ז] י"ג ברשא, ועי'
 מלא הדינים: [ח] דגיל
 שפ"שי (באדי' ע"פ
 מנחות ל"ט ע"י חושין
 וברש"ש ג"ס י"ג חושין
 עייש): [ט] יש האדיס
 (ליונין): [י] יש להוסיף
 ת"א ואת-בית (רבש
 תהו): [יא] דגיל
 מ"פ"תי (באדי' וכה
 בכתיב): [יב] עין רש"ש:

אגבול כי אם מלא חוס ולא"ס לא עברי ונדאש דשיטור רוחב חוס על מול כזה רמז הוא לשראש שמשלח לחול שעל שמה סיס ומקיימין מזה זיינים שיש בה חוס של חבלת כי זה המלה חומה היא כביד סיס שלם יאל וישקוף את העולם וסעטם נראה לפי שהכלה דומה לים כדאיתא בפ' כיסוי הדם לך כשאקב"ה רואה את גלי הים שמנזיטין את עמון לאלה ולשקוף את העולם הוא זכר במלות קבלת של זיינים שדומה לים ונוער כהן שלא יאלו ובי הא' גונא אית' במדרש הכיאלו ב"י כשור א"ח סי' מ' הרוקח והמים להם תומה שהכריז גבראל למים שאחרים סחרו שעמדין להשליך כקף זיינים לאחריהם משמע דמלות זיינים גרם לו לים שעמד כחומה ולא יאלו והיינו ע"י חוס של הכלה שבה שדומה לים דכיון דדומה לים ויואל מן חלזון הנא מן הים הסחלק חרון אפו של מקום ופעלו של ים ע"י מזהו ז' : **שנאמר** האוחזי לא חיראו נאס ה' אסיפא דקרא סמין סיעאל דקרא וסמו גלוי ולא יעברוהו משמע דגלי הים סומים וקראים זה אל זה להחריב העולם ואין יכולים לעבור את הגבול אשר שם להם :

רבי גרסינן לדידי חזי לי אורזילא דרמי' בר יומא דהוה וכו' וכן הוא בזבחים וכן גרים הערוך :

וחרוב מיניה שיתין מחזי וחלבו מיניה שיתין מחזי ומלמו מיניה שיתין מחזי הכי אורחא דש"ס כל היכא דבעי למינקס מסבר גדול נקס שיתין כדאיתא בפ' הבעלים שיתין מחזי שיתין משכילי דמא שיתין מיני לפדא שיתין עבדי וכו' ובסמוך נמי קאמר גמני שיתין פרכי וכן שיתין רבויי רבויי שיתין מיכלי מקו לגברא ועוד הרבה ושעמא בר' לפי שכל דבר במל בס' דהכי ילפינן מורע בשלה ויהיו דאיתא בפרכים מרבים אחד מששים בטרע וכוח אחד מששים בשלם ועולם א' מששים בגו וכו' כלומר דטרע גדול כל כך עד שמרבים בטל לגביה וסעולם גדול כל כך עד דטרע בטל לגביה כדבר הבטל בששים וכן כולן דקחשיב סהם והייט דאיתא נמי פרק הרוואה חמשה אחד מששים אש אחד מששים לגיסס דבש א' מששים למן וכו' כלומר מחיקת הדבש אע"ג דמחיקתו רב אש"ס בטל הוא לגבי מחיקות המן ואינו נחשב לכלום וכן מוס אש שלט אע"ג דחוס גדול הוא בטל לגבי חוס אש של גיסס ולהכי נקס שכן אחד מששים דכל דבר בטל בששים . ולקך נקס סכא דחרוב מיניה שיתין מחזי כלומר לגבייהו דהך כרכים נחרבו מיניה עד דכרך אחד אע"ג דגדול הוא הוה בטל לגבייהו דהך כרכים שנחרבו מיניה וכן כל כך הרבה כרכים אכלו מיניה עד דכרך אחד הוה בטל לגבייהו אף על גב דהא נמי מילתא דתמייה הוה שיתפריבו כל אמי הכרך מדג אחד וכן בכמוך קאמר דמסניא שיתין פרכי כלומר דמסניא כל כך הרבה פרסאות עד דפרסה חדא בטל לגבייהו אע"ג דחד פרסה נמי מסלך רב הוא בשעורא דמיתים קומקומא דמיא וכן ים לפרשו ככולהו דוכתי :

ריישיה נרקיע כמו נבנה לנו עיר ומגדל ורחשו בשמים ערים גדולות ובגרות בשמים כלומר נבנה מחור :

דף עד ועייר סיעתא יוחא נרכיה לאו שהיו שוכנין שם במדבר על פי הארץ דהא במדרש קאמר שהיו חופרין קברים לפגמן ונגנבין שם ועוד דאס כן היה יורד עליהם הנשם והשגל מן השמים אלא נראה שהיו עושין לפגמן מערות גדולות כדרך שעושין למחים ושכנו שם וכנה וההוא סיעתא נכחו במערה ושם עייל סיעתא חותי בירכא דחד מינייהו :

עבשי שפשיפוי מי חמר לי נקס לשון הסבה ולא נקס לשון הסרה **ההרה** אף על גב דק"ל דנעל בלשון הסרה וחסס בלשון הסרה יש לומר **דווא** ימנך שמו לגבי דיק וחסס כניכול כחשה לגבי בעלה דפיל דלהכי **נקרא** משה רבינו וחסס נביאים אש האלהים לפי שהוא ימנך נוצר גזירה **והדק** מנעלה בזבחו וחפילתו וכמו אשה שהנעל מפר דריוס ודבריה **וכן** דרשו חז"ל מושל בלדס דיק מושל ירלח אלהים מי מושל בי דיק **וגבי** אשה נמי כתיב והוא ימשול בך ולקך קאמר דהוה לים למימר **מושר** לך :

מה עשה סירס את הזכר פי' רשכ"ס ז"ל שלא יזקק לשאר דגים ואי אפשר לומר כן מדברין בסמוך סהם נמי ליכרסיה לזכר ולגנסה לנקבה ומשני דגים פריי' ורין לומר דכיון דפריי' אחיאי איכא למיחש שמה יזקק ליוחן זכר עס ליוחן נקבה קאמר לפי שלא נסחרם ממת אלא שפילתה ממנו חלוצו כמו יטון דנקבה אלא דגבי זכר שייך לשון סירוס וגבי נקבה לשון זיטון דליכא נמימר דכיון דפריי' איכא למיחש שזיקקו לה שאר דגים קאמר דאס כ' מתי פריין בחר הכי וליעבד איכא פי' זינק הנקבה ויהרוג אה הזכר והא לא מני למיעבד הכי כיון דאיכא למיחש שזיקקו לה שאר דגים ואין לפרש דהא דפריין וליעבד איכא סייט שיערם הנקבה ויהרוג הזכר דמו ליכא למיחש לשאר דגים חדא דזיטון וסירוס נראה דחד מילתא מינכו כדפי' ועוד דלוי סירוס מילתא אחריתי הוא ושייך נמי גבי נקבה א"כ היקוי לפי המסקנא אמאי לא סירוס מרזייהו הזכר והנקבה דמו ליכא למיחש למידי אלא ודאי ליעבד איכא דקאמר סייט זינק הנקבה ויהרוג הזכר דלשאר דגים לא חיישינן שזיקקו לה א"כ הא דמני דגים פריי' ע"כ סייט דחיישינן שזיקק ליוחן זכר עס ליוחן נקבה קאמר חלמא דאף על גב דנסחרם הזכר אי לאו דהרג הנקבה אכתי הוה מני לזיקק לה ואי כתי' רשכ"ס דלך כרטיי שלא יזקק לשאר דגים א"כ כי כרסו מתי הוי הא אחיאי מני לזיקק להם אלא ודאי לשאר דגים לא חיישינן כלל בין בזכר בין בנקבה ורין לומר דמה שסירוס הזכר כדי דלא ליחוי לים זכר חלוצו כלשון שמי שפירש רשכ"ס ז"ל ומיניו לשון סירוס אפ"ג שאיני נוסל בלי הזרע כדאמרין בסוף פ' שמה שרבים הרואה לברם הרגול ויכול כרבלתו והוא מסתרים מאליו :

ביון דכתיב ליוחן זה ירנה לשחק בו בהדי נקבה לאו אורה ארעא מיחו

דקאמר אי אית ליה דיקלי יחיב ליה תרי דיקלי וכסמוך נמי קאמר חזוין אי אית ביה דיקלי יחיב ליה דבסך מחוייב ליתן לו ועוד דל"כ איכא מיבעי ליה למימר אי משעבדי פריק ליה תרי דיקלי ואי ליה זבין ליה תרי דיקלי דספת' זו ואין נרין לומר זו קאמר דכיון דלמי' אי ליה ליה ברשותו כלל נרין למיזון ליה לעמוד בדיבורו כי משעבדי דברשותו מיחא ינוכו כ"ש דפריק להו מיהו מתי' רשכ"ס ז"ל קאמ דהוה גרים איכא שפירש ולי משעבדי חמיה וסדר פי' זבין ליה וכו' לך נראה כגירסא הספרים דגריס אי אית ביה דיקלי והא דקאמר יחיב ליה תרי דיקלי אידי דנקס זבין ליה תרי דיקלי פריק ליה תרי דיקלי נקס נמי יחיב ליה תרי דיקלי ואתי לאשמעינן דלמי' ליה ביה אלא תרי דיקלי העקה קיים דמיטע רבים שנים וקאמר ולי ליה ביה דיקלי זבין ליה תרי דיקלי פי' ואין הלוקח יכול לומר איני לוקח אלא קרקע שיש בו דקלים וכן פירשו הרמב"ם והרמב"ם ז"ל הך מילתא ופעמא מטיס דארעא ודיקלי משמע דקלי' אחרים ומשמע נמי קרקע שיש בו דקלים דבאר' המקבל נקס ע"ס ארעא דחד דיקלי דחד והסחא איירי בדקלים שעליה והא דלא אחר ארעא לחודא לשופרא הוא דאמר הכי דדוקא ארעא כדיקלי אין בפשטתו אלא קרקע שיש בו דקלים אבל ארעא ודיקלי משמע הכי וכו' כיון שלא הסנה לוקח בהדיא לך אי ליה ביה דיקלי יכול לומר לו אחרים וסדר קאמר ולי משעבדי פריק ליה ליה דלע"ג דארעא ודיקלי משמע הכי וכו' מ"מ כל היכא דאית ביה דיקלי לא מני יחיב ליה דקלים אחרים דמסחמא דמסייסו אסקי דיקלי דאית ביה הוה ולקך קאמר דלי משעבדי הך דיקלי דהאי ארעא לא מני מוכר למימר הכי ליה ליה דיקלי ואין לך דקלים אחרים אלא פריק ליה תרי דיקלי דלע"ג שכן משעבדים כתיב ביה דמ' ומסחמא דמסייסו אסקי דיקלי הוה :

דף ע בא דלמר כבעט וגובה טלו ליה ליה דרב סהדא כהנו האוספוח וכו' אכתי אחאי גובה כולו דניסטון ליחמי נאכחו . וי"ל

דמילתא דלא שכיח הוה לא טענין ליחמי וכו' וכן כהב הסור סימן ק"ח דלא טענין ליחמי נאכחו מיכו מדברי רב אלפס ז"ל בפ' המקבל משמע דטענין לכו נאכחו אמר רבא הלכתא נשבע ונודה מחלה דסווא בתורה מלוה אבל פלגא דהוה בתורה פקדון חיישינן שמה נאכח אי נמי דלמא פרעיה וכו' שם כהב נמי ז"ל והר"ן כהב שהרי"ף והרמב"ם פולקיס וגרסא דכבירא ליה דלמי' דלמאי דס"ד דשליגי דברכ סהדא נרין לומר דלא טענין לכו נאכחו מ"מ לוי המסקנא דכולי עמלא אית לכו דרב סהדא שפיר איכא למימר דטענין לכו נאכחו ולמיני כשענת נאכחו כי היכי דפליגי כשענת פרעין דמ"ס אס חיתא דנאכחו מימר הוה אמר ומ"ס לימור מאלך סמוח הוה דאכסיה עוד כהבו סהו' ואין לסקנאו לרבי אלא דאית ליה מתוך שזינו יכול לישבע בשלם אמאי פטרין לכו הא מחוייבי שבעט וכו' לפירוש ר"ח שכתב הסוספוח לעיל דך שבעט' דהא מדרכן לא קשה מידי דלא אמרינן מתוך שאינו יכול לישבע משלם אלא כשנשבע דאורייתא כמו שכתב בסור בפי' מ"ה בשם הרמ"ם :

דף עא לא הקדיש אלא את חרוב המורכב ואם סדן השקמה לאחוקי בור וגם ושובך לא הקדיש אבל שאר חילנות שבהם ודאי הקדיש אפי' לר' שמעון דשאר כל החילנות בכלל עדה נינוכו כדילוף לעיל מקרא דויקס עדה עפרון מי שנרין לגבול סביב יאלו אלו שאין נרביין וכו' ועוד דאי ס"ל לרבי שמעון דשאר חילנות לא הקדיש א"כ כל שך דאין מוכרין דהקדש עדיף ממכר וכו' אמאי לא פליגי רבי שמעון ארישא דמתי' דקחתי לעיל המוכר את השדה מכר את החרוב שאינו מורכב ואלו כמותה השקמה והוה ליה לפלוגי ולמימר דאין מוכרין ולפי' זה יש לתמוה דבפ' ית בערכין מייתי לה הך מילתא דר' שמעון ופי' שם רש"י ז"ל ר' שמעון אומר לא הקדיש חילנות שבה חרוב המורכב וכו' וכן השקמה שכן זקנים וגדולים מאד ויונקים משה הקדש טפי משאר חילנות משמע דכ"ל דשאר חילנות לא הקדיש ובלאו הכי נמי פירוש דמוק דמה לי ויונקים הרבה מה לי ויונקים מטעם הא מכל מקום נהנה מן ההקדש :

רבי שמעון דאמר כרבי עקיבא דמוכר בעין יפה מוכר ואין הכי נמי דמני לוקח למימר עקור חילין שקיל ויל קאח חומה דכיון דלמאן דלמר מוכר בעין יפה מוכר מני לוקח למימר למוכר עקור חילין א"כ למ"ד מוכר בעין רעה מוכר נמי יתחא מוכר ללוקח עקור חילין ואמאי קמי' חמיה שני חילנות בזמן של חזירו לא קנה קרקע משמע קרקע הוה דלא קני אבל חילנות מיחא אן נרין לעיקר :

דף עב שדה שאינה שדה אחוזה יתה זו וכו' מדלא כתיב ואם את עדה מקנתו יקדיש לה' אשר לא משדה אחוזהו למה לי אלא אחי לאשמעי' דדוקא עדה מקנתו שאינה שדה אחוזה שקנתה מאחר אבל עדה מקנתו והוא נמי שדה אחוזהו כגון שקנאה מאביו ומת אביו ואח"כ הקדיש דהוה עדה מקנתו כיון שקנאה והי נמי שדה אחוזהו כיון שקנא' מאביו ומת ואח"כ הקדיש דינה כשדה אחוזה וקא ס"ד דרבי שמעון נמי לא דריש אלא ייחורא דקרא דאשר לא משדה אחוזהו אלא דכ"ל כנלמא דלזילין בחר פדיון לך סבר דה"ה הקדיש' ואח"כ מת אביו אלמא סבר פדיון חזילין ומשני דדרי' נמי א"ס דמשדה אחוזהו ואין להקשות למאי דס"ד דסעמא דר"ג משום דלזיל כעלמא בחר פדיון א"כ קרא דאשר לא משדה אחוזהו למה לי י"ל דאי כתיב ואם את עדה מקנתו יקדיש לה' הוה משמע דבשאה הקדש תליא מילתא דכל שהוא מקדיש עדה מקנתו עודהו בשוויי אפ"ג דבשעת פדיון הוי עדה אחוזהו דשאי הכא דגלי קרא לך קאמר' למיכתב אשר לא משדה אחוזהו לומר עדה שאין רחמי' להיות עדה אחוזה יכו' :

המוכר את הספינה פרק חמישי

דף עג ברא חוסא חלא ולא עברי פי' רשכ"ס ז"ל אלא רחב חוס חמי יטול לנאח מן החול מיהו מדנקס ולא עברי ביי' ולא קאמר ה"א חוסא חלא לא עברי משמע דלאו כל רוחב החול שעל שפת הים עס גבול לים אלא כמלא רוחב חוס כלבד וחייו דקאמר מלא חוסא חלא ולא עברי כלומר שאין ברוחב

פִּנְחָס בֶּן יֵאִיר עָלָיו הַשְּׁלוֹם לְהַתְגַּבֵּר עַל

מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית:

אֲכַן תִּנְאִי זֶה הוּא בְּכָלֵל הַתְּנָאִים שֶׁהִתְנָה

ה' עַל כָּל מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית לְהִיזוֹת

כְּפּוֹפִים לַתּוֹרָה וְעַמְלִיָּה וְלַעֲשׂוֹת כָּל אֲשֶׁר

יִגְזְרוּ עֲלֵיהֶם וּמִמְשַׁלְתֶּם עֲלֵיהֶם כְּמִמְשַׁלַּת

הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, וְלָזֶה תִּמְצָא כְּמוֹ כֵּן

בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ וּבְכּוֹכָבִים וּבְשֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ

שֶׁלְטוֹ עֲלֵיהֶם הַצְּדִיקִים יְחִידִים וְאֵין צְרִיף

לְזַמֵּר מְרַבִּים כְּאֲשֶׁר חָקַק ה' לָהֶם בְּעַת

הַבְּרִיאָה, וְהוּא סוֹד אוֹמְרוּ (ישעי' מ"ג) בּוֹרֵאף

אֵלָּא תִּנְאִי רֵאשׁוֹן לְכַר. וְצְרִיף לְדַעַת אִפְּן
הַתְּנָאִי אִם הִיָּה לְיוֹצְאֵי מְצָרִים אִם כֵּן לְמָה
נִרְעַשׂ בַּפֶּעַם הַזֹּאת כְּמִאֲמָרָם ז"ל (שם)
שֶׁהִתְרִיס כְּנֶגֶד מֹשֶׁה וְאָמַר לוֹ אֵין אֲנִי נִקְרַע
מִפְּנֵיךָ שְׂאֲנִי נִבְרָאתִי בְּיוֹם ג' וְאַתָּה נִבְרָאת
בְּיוֹם שְׁשִׁי וְכוּ' עַד שֶׁנִּטָּה ה' יְמִינוֹ לְיָמִין
מֹשֶׁה דִּכְתִּיב (ישעי' ס"ג ז.) מוֹלִיף לְיָמִין מֹשֶׁה.

וְעוֹד רוֹאֵנִי כִּי לְיַחֲדִי סִגְלָה הִיָּה נִקְרַע
בְּעַל כְּרַחוֹ כְּמַעֲשֵׂה הוֹבָא בְּחֻלִּין (ד"ה) בְּרַבִּי
פִּנְחָס בֶּן יֵאִיר וְכוּ' וְאִם לֹא הִתְנָה עִמּוֹ
אֵלָּא לְיוֹצְאֵי מְצָרִים לְכַר מָה כַּחוֹ שֶׁל רַבִּי

אור יקר

0760000000

יאיר דהא קא משמע לן, כמה נפיש חיליה
דהוא גברא המסוגל להתרומם לדרגה נשגבה
כזו וראה שם בחי' אגדות למהרש"א שרומז
בדרך נאה את כל המעשה הזה כפסוקים
שבתהלים (סו, ז ז) ממש ושתין ריבוון, דאלו
התם חד זימנא והכא תלתא זמנין. ודילמא
הכא נמי חדא זימנא (אלא מתיירא היה שלא יחזרו
המים וישטפו השנים והיה מדבר עליהם שימתין להם
הנהר. רש"י) [והא דנקט חלוק ל" נמי להאי בלשון חלוקה,
לאו דווקא, אלא ר"ל שיעמוד בחלוקתו ולא יחזור לאחוריו
כל עוד שלא יעברו גם המה. (המג"ה)], אלא כמשה
ושתין ריבוון.

וְהוּא סוֹד אוֹמְרוּ (בישעי' מג, א) וְעַתָּה כֹּה

אָמַר ה' בְּרֵאךְ יַעֲקֹב. וְאִתָּא בִּילְקוּט

ישעיה שם (רמז שטז), וּמִקּוּרְוֹ (בוֹיָק"ר פל"ו, ד) ר'

פִּנְחָס בְּשֵׁם ר' רַאוּבֵן אָמַר, אָמַר תְּקַבֵּ"ה לְעוֹלָמוֹ,

עוֹלָמִי מִי בְּרֵאךְ, אָמַר לךְ מִי בְּרֵאךְ, יַעֲקֹב

בְּרֵאךְ, יִשְׂרָאֵל יִצְרָךְ, דְּכַתִּיב בְּרֵאךְ יַעֲקֹב וַיִּצְרָךְ

יִשְׂרָאֵל וְכוּ' ע"ש.

כְּמַעֲשֵׂה שְׁהוּבָא בְּחוֹלִין. (דף ז, ד), דר' פִּנְחָס

בֶּן יֵאִיר הוּא קְאָזִיל לְפַדְיוֹן שְׁבוּיִים.

פָּגַע בִּי בְּגִינָאֵי נְהָרָא. א"ל, חֲלוּק לִי מִימִיךְ

וְאֶעֱבֹר בְּךָ. א"ל, אַתָּה הוֹלֵךְ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן

קוֹנֵךְ וְאֲנִי הוֹלֵךְ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנֵי (כָּל הַנְּחָלִים

הוֹלְכִים אֶל הַיָּם (קֹהֶלֶת א, ז) בְּגִזְרַת הַמֶּלֶךְ. רש"י) אַתָּה,

סַפֵּק עוֹשֶׂה סַפֵּק אִי אַתָּה עוֹשֶׂה (שְׁמַא לֹא יִתְנוּ

לךְ בְּפַדְיוֹן. רש"י) א"ל אִם אִי אַתָּה חוֹלֵק גּוֹזְרֵנִי

עֲלֶיךָ שְׁלֹא יַעֲבֹרוּ בְּךָ מֵיִם לְעוֹלָם. חֲלֵק לִיָּה.

הוּא הוּא גְּבֵרָא דְהוּא דְאֵרִי חִיטִּי לְפִיסְחָא.

(שְׁנַשָּׂא חֲטִים לְטַחֲנָן לְצוֹרֵךְ חַג הַפֶּסַח, וְלֹאפּוֹת מִהַקְּמַח

מִצוֹת מִצוּה), א"ל, חֲלוּק לִי נְמִי לְהֵאִי, דְּבִמְצוּה

עֲסִיק (דְּכַתִּיב (לְעִיל יב, לז) וְשִׁמְרַתֶּם אֶת הַמִּצְוֹת דְּמִתְחַלַּת

טַחֲנִינָה וְהִרְקֵדָה בְּעִיא שִׁמּוֹר לְשֵׁם מִצוּה. רש"י) חֲלֵק

לִיָּה. הוּא הוּא שִׁייעָא (סוֹחַר עֲרַבִּי. רש"י) דְּלוּה

בְּהַדְּיָהוּ (שְׁנַתְלוּוָה עִמָּם). א"ל חֲלוּק לִי נְמִי

לְהֵאִי, דְּלֹא לִימָא כֵּךְ עוֹשִׂים לְבַנֵּי לוּיָה (לְבַנֵּי

חֲבוּרָה שְׁמַנִּיחַם וְהוֹלֵךְ. בְּתַמִּיָּה. רש"י). אָמַר רַב יוֹסֵף,

כְּמָה נְפִישׁ גְּבֵרָא [לֹא נִקְט שְׁמוֹ ר' פִּנְחָס בֶּן

הודפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org עמוד 182

יאיר ולהמתלזה עמו רצה לקנסו ופחד הים

ממנו:

° **וּמְצַרִים** נסים וגו'. פרוש שהגם שהיו נסים ממנו כשראוהו ששב לאיתנו אף על פי כן לקראתו פרוש היה הים בא להם למול מקום שנסים שמה ולכל מקום שהיו נסים היו מוצאים עצמן שהולכים לקראתו, ° על דרך אומרם ז"ל (פנהדרין ק"י, במדבר רבה פי"ח) בבליעת קרח ועדתו שהיה פה הארץ רץ אחריהם למקום שיעמדו שמה פי כל הנבראים עושים רצון קונם בזריזות וזהירות גדולה, ושעור הכתוב פי נתגבר הים לאיתנו פרוש לתקפו ונעשה כנזפר:

° **וַיִּנְעַר** ה'. פרוש לצד שיש בני אדם בקיאין לשוט בים הגם שיהיה

יעקב וגו' ואמר ז"ל (ויקרא רבה פל"ו) שאמר הקדוש ברוך הוא לעולמו מי בראה מי יצרה ישראל והכל בכח התורה. ° וצא ולמד מה שכתבתי בפסוק בראשית. והנה ביציאת ישראל ממצרים עדין לא קבלו התורה ואין גזרתו על הנבראים גזרה ולזה לא הסכים הים לחלק להם וטען למשה אתה נבראת בשמי ואני בג' זה רמז כי אינו בן תורה שאם היה בן תורה הנה הוא קודם לו ° כי התורה קדמה לעולם כלו, ולזה נתחכם ה' והוליק ימינו לימין משה פרוש הראהו כי הוא בן תורה המתחכם לה ימין דכתיב (דברים ל"ג ב) מימינו וגו' וכשראהו תכף ומיד נקרע פתנאי הראשון, ולזה כל צדיק וצדיק שיעמד אחר קבלת התורה יביא בידו שטר חוב א' לכפו לחלק לפניו, ותמצא שכשלא רצה לחלק לרבי פנחס בן

אור יקר

יא.ו) בקרב כל ישראל. א"ר נתמיה, והרי כתיב ותפתח הארץ את פיה, א"ל והיאך אתה מקיים בקרב כל ישראל אלא שנעשית הארץ כמשפך, וכל היכן שהיה אחד מהם היה מתגלגל ויורד ובא עמו. נמצאת מקיים בקרב כל ישראל ומקיים ותפתח הארץ את פיה.

° **וַיִּנְעַר** ה' פי'. דקדק תיבת וינער, ופי' שהיא מלשון מנערין הבגד מהאבק, ואף כאן בטל מהם הכח כו' [ועי' באבות דר' נתן (ספ"ג) ר' אלעזר ור' שמעון אומרים מים העליונים והתחתונים היו מנערים את המצריים שנאמר וינער ה' את מצרים בתוך הים].

וצא ולמד מש"כ. עיין היטב באור החיים ריש פרשת בראשית, (אות ה').

כי התורה קדמה לעולם. [עיין מדרש שוחר טוב (פר' צ. יב) פסחים (נד.) אז טרם נמתחו פתיחה לסליחות לצום גדליה, לרש"י ז"ל].

° **וּמְצַרִים** נסים לקראתו. פי', דהוה קשיא ליה דהוה ליה למימר ומצרים נסים ממנו.

על דרך אומרם ז"ל בבליעת קרח. במדרש במדבר רבה (פי"ח. יג) על הפסוק (במדבר טז, לב) ותפתח הארץ את פיה. א"ר יהודה, באותה שעה נפתחו לארץ פיפיות הרבה, שנאמר (דברים

התנה הקב"ה בראשית הבריאה, ועל כן נקל
 מאד לרבי פנחס בן יאיר לגזור על הנהר
 שתבקע [מולין ז.], ומכ"ש לאליהו הנביא לבקוע
 הירדן, וכן לרבי חנינא בן דוסא שיאמר
 לחומץ וידליק [מעניי כ"ה]. ורבות כהנה אפילו
 לדורות האחרונים. ומשום כי כן התנה הקב"ה
 עם מעשי בראשית ע"כ מרומז והחתיים זה
 הענין בסוף התורה ותחילתה, וכתוב בסוף
 התורה לכל האותות והמופתים אשר עשה
 משה לעיני כל ישראל, כל אלו האותות,
 בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ,
 כן ה' התנאי מיד בשעת בריאותם. (דרשות נ"ו:
 ד"ה אשריך, ושם נ"ח ד"ה ולא)

בראשית ברא אלקים. כתבו התוספי בפ"ק
 דמגילה [דף ט. ד"ה אלקים] דהי' ראוי
 להתחיל התורה בשמו של הקב"ה ומשום כן
 שינו לתלמי המלך וכתבו אלקים ברא בראשית
 ע"ש. אבל באמת גם כמו שכתוב לפנינו
 בראשית ברא אלקים ג"כ מרומז שמו של
 הקב"ה כי ר"ת של לעיני כל ישראל שכתוב
 בסוף התורה עם ר"ת של בראשית ברא
 אלקים שכתוב בתחילת התורה גמטריא
 אדנ"י, הרי מרומז שמו של הקב"ה ומסולק
 תמיהת תלמי המלך, אלא שהעכ"ם לא
 מאמינים בניעוץ סופו בתחלתו לכן הוצרכו
 לשנות אבל להמאמינים יונעם. (דרשות נ"ט: ד"ה
 לעיני אות ל' ושם אות כ"ח)

בראשית ברא אלקים. פרש"י דהיה צריך
 לומר בראשית כל ברא אלקים
 ומצינו מקראות חסרים כיוצא בו ע"ש
 וברמב"ן. ויל"ד מ"ט התחיל התורה בתיבה
 חסירה. וי"ל עפ"י מה שאמרו חז"ל [מולין ז'א]:
 חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי
 השרת שישראל מזכירין את השם אחר שתי
 תיבות שנאמר שמע ישראל ה' וגו' ומלאכי
 השרת אין מזכירין את השם אלא לאחר ג'

התורה היא בראשית, ואמצעה היא דרש,
 וסופה היא ישראל, כאלו כתיב בראשית דרש
 ישראל, ע"ד דאחז"ל [ילקוט עקב רמו מס"ס ועין
 מעניי ז.]. הקב"ה דורש תחלה צרכי ארץ ישראל
 ואח"כ כל העולם כולו, וסמכו אקרא [דנניס י"א
 י"ג] ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה מראשית,
 וכן בפייט [נמפלג גסס] את דרושה מראש.
 (דרשות ס. אות ל"ו)

בראשית. כתב הרמ"ע [מלך ז' פרק כ"ד]
 דמראש השנה עד שעה שישית
 דליל הושענה רבה יש תפ"ו שעות ואז גמר
 המחילה, והסימן לזה הוא מש"כ [מהלס ק"ג]
 הללוהו בתו"ף ומחול, שלסוף תפ"ו שעות
 תשתלם המחילה ע"ש. ונראה דלכן מתחלת
 התורה בבי"ת ומסיימת בלמ"ד כילמ"ד בי"ת
 גמטרי' תפ"ו לרמז על התשובה. (דרשות ס: ד"ה
 לעיני)

בראשית. בראשית גימטרי' תרי"ג ש'. כי
 כל מצוה מכונה שי"ן ע"ד
 שכתב בעל הטורים [דנניס כ"ה י'] ש"ם י'הוה
 נ'קרא ר"ת שי"ן. וחז"ל [מנמוס ל"ה]: פרשוהו
 אתפילין שבראש מפני דכתיב שם וראו כל
 עמי הארץ, והתפילין שבראש נראין לכל עמי
 הארץ, אבל באמת כל מצוה ומצוה הוא ש"ם
 י'הוה נ'קרא, וזהו בראשי"ת, תרי"ג ש', כי יש
 תרי"ג מצוות בתורה. (דרשות ס. ד"ה בראשית אות
 מ"ב ותו"מ ג' ד"ה בראשית ב')

בראשית ברא אלקים את השמים ואת

הארץ. ידוע כי בראשית בריית

העולם התנה הקב"ה עם כל הטבעיים שתהי'

משועבדים לתורה ושומריה [עין ז"ר פלגה ה']

וילקוט שמות רמו ל"ז], וזהו האותות והמופתים

שיש בעולם, שבאים צדיקים וגוזרים על אש

שלא ישרוף, ועל השמש שיעמוד, ועל המים

שיבקע וכדומה. ואין בזה שום פלא כי כן

מחוי ליה במחוג יחוי קמיי מלכא, והוא כי משפט המלך והשרים וכל גדולי המעלה. למעט תשמישם בדיבור הגשמי העצב נבזה ואמרו (פסחים ג' ב') לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה, והעלו במסקנא דלשון קצרה עדיף מלשון נקיה, והדבור שהוא ע"ד המחוג הוא המובחר יותר, זאת לא זאת, כי כאשר הועתק איזה ענין מכלי הדיבור אל כלי המכתב, יקצרו הדברים ביותר, כי חוק טבעי הוא אחד המרבה ואחד הממעיט בדיבור, יפחית במכתב איש איש לפי ערכו, אשר מצד זה נכלל בכל מאמר ותיבה מדברי חיבורי אממ"ז הגאון זצוק"ל, כוונות שונות עמוקות עמוק מי ימצאנה עד בא איש תבונה ידלנה, יתעלו ויתחדשו ויתבררו דינים רבים והוא הדבר אשר נזהר בו אותו צדיק וכאשר שמענו ונדעם שלא הניח דבר קטן וגדול, הויית דאביי ורבא אגדות ודרשות ואסמכתות וסיפורי חז"ל, עד אשר יגע וחפש וחתר ומצא מקומם איה בתנ"ך מפורש ושום שכל בלי שום דוחק. ולא זו דברי חז"ל אף זו שרש"י וכל גדולי מפרשי הקדמונים הי' מוחזק לדעתו שאין חכם מוציא מת"י דבר או את שאינו מתוקן ומכוון. כמו (מ"ק י"ו ב') על שמנה מאות חלל בפ"א שהי' זורק חץ ומפיל חי' מאות חלל בפ"א והי' מתאנח על מאתים שנאמר איכה ירדף א' אלף, יצתה ב"ק ואמר' רק בדבר אורי' החתי, ופירש"י בדבר אורי' החתי נטלו לו מאתים עכ"ל, באין מבין מנ"ל לרש"י שנטל ממנו דלמא לא ניתן לו מעיקרא עד שבא הגאון המחבר זצוק"ל, ופירש כל חילופי השירות תהלים בשירות שמואל, שמנו זצ"ל במ"ס פ"ח לכולם נתן טעם בדבר מפני מה נשתנו אלו מאלו, ועל פסוק האמור בשמואל, תשמרני לראש גוים, ובתהלים תשמני לראש גוים אמר הגאון זצוק"ל, כי שירת שמואל אמר קודם חטא אורי' החתי לכן בא המאמר תשמרני שעולה מספרו אלף, לרמז היה מכם אלף בפ"א, ושירת תהלים נאמר אחר החטא ונוטל ממנו מאתים, בא המאמר תשמני בלא רי"ש, והוא המקום אשר מצא רש"י מרומז שניטלו לו מאתים, הראית בן האדם מה הוא עושה, הי' הצליח בידו להבין אמתת הדברים, עוד תשוב תראה נפלאות גדולות מאלה, במה שתרגם האונקלוס, בפסוק עם נבל ולא חכם, עמא דקבילו אורייתא ולא חכימין, והיה כל הבא אל הפסוק הזה, ישתומם מה ראה האלקי האונקלוס לפרוש במלת נבל דקבילו